

1848–1849-es erdélyi és partiumi vonatkozású kism nyomtatványok II.

(A közlésről)

A közlésre kerülő állagjegyzék folytatja az ACTA – 1997/II, 113–121. oldalakon indított vonatkozó röplapbibliográfiát. Az ott leírt 16 tétel az Osztrák Nemzeti Könyvtár (Österreichische Nationalbibliothek), illetve a Honvéd Levéltárnak (részben a bécsi Hadilevéltárban maradt) anyagából került elő. A mostani közlés három részből áll. Az első 2.n. sorszámozással kiegészíti a tavalyi, n. sorszámozású részt, a második és a harmadik 3.n., illetve 4.n. sorszámozással a budapesti Országgyűlési Könyvtár Magyar Parlamenti Gyűjteményében található anyagokra vonatkozó állagjegyzék (utóbbi hadijelentéseket tartalmaz). Minden állagjegyzéket időrendi sorrendbe rendeztük. A román nyelvű anyagok ismertetésénél a cirill betűs szövegekben a hangjegyeket csak magyar fonetikus átírásban adtuk vissza, de ennek az anyagnak teljes (román) szövegközlését tervezzük a következő, ACTA – 1999 évkönyben. A tavalyi közlés mellől lemaradt rövidítésjegyzéket is ez alkalommal pótoljuk, és az akkori hibáért elnézést kérünk. A szerk.)

Az 1848–1849-es nyomtatványbibliográfia rövidítéseinek feloldása

1. ÖNB FL UNG = Österreichische Nationalbibliothek (Wien) Flugblätter-. Plakate- und Exlibris-Sammlung, UNG = magyar kiadású röplapok.

2. HL = MH Hadtörténelmi Intézet és Múzeum (Budapest) Hadtörténelmi Levéltár

3. KA Wien = Österreichisches Staatsarchiv (Wien) Kriegsarchiv

4. Poss. = possessor = korábbi tulajdonos

5. MP = Bibliothek des kaiserlichen und königlichen Ministerrats-Präsidiiums (Wien) – 1918-ban megszűnt.

6. A KA Wien possessori jelzésű röplapok az alábbi vörös átengedési gumibélyegző látható:

Schiftenabteilung des Kriegsarchivs Wien VII. Stifgasse 2. Ex archivi bellici actis: Überg. an Ungarn ad Pkt. der Blge zum Archiv-vertrag. Siehe KA 75/1927.

(Hivatkozás a két állam közötti »Baden bei Wien« szerződésre).

Átadás Magyarországnak a megegyezés levéltári melléklete szerint. lásd Kriegsarchiv 75/1927.

7. MPGY = Országgyűlési Könyvtár (Budapest) Magyar Parlamenti Gyűjtemény

(Megj.: ahol nincs leltári szám vagy jelzet, ott a besorolás alapja a kibocsátás dátuma.)

1848-as erdélyi és partiumi vonatkozású kism nyomtatványok idegen levéltárakban 2. (Állagjegyzék)

2.1.

1848. március 28.

Március 15-ki Emlék Választmány, Pest

Hazafiak! Egy osztályokból nemzetté alakult nép első nyilatkozata volt a martius 15-ki esemény... E napot, ez eseményt a késő kor szeme elé állítani, nemzeti kötelesség... Ezért hazafiúi bizalommal fordulunk ezennel önökhöz, kérvén... a pénzt... a pénztárokhoz átküldeni sziveskedjenek. Kelt Pesten 1848. évi martius 28-án. / ROTTENBILLER Lipót, elnök; IRÁNYI Dániel, hely. jegyző. – (Pest) (LANDERER és HECKENAST)

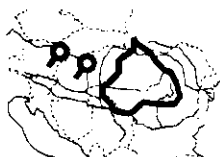
1 p. 1 fol. – 32 x 23,5 cm.

Felhívás adakozásra, a pesti Szabadság térre tervezett március 15-i emlékszobor felállítására érdekében.

Külföldön kézírásal: Osdola Közönségének. Osdolán. Erdély–Székelyföld–Háromszéken. 2 aláírási ívvel. – Feladó nyomtatva: A pesti martius 15-ki emlék választmánytól. Hivatalból. A címben jelzett 2 aláírási ív hiányzik.

HL 1848 52/35.

Más gyűjteményben: ld. a köv. felvételt.

2.2.

[1848. március 28.]

Március 15-ki Emlék Választmány, Pest
Kötelező aláírás a szabadságtéren Pesten a
nemzet által emelendő emlék „Martius 15. 1848.” költ-
ségeire.

Az aláírók nevei külön könyvbe jegyezze a
nemzeti múzeumban fognak fentartatni... / pénztárnok
FRÖHLICH Frigyes, [Pest] [LANDERER és HECKE-
NAST]

2 p. 1 fol. – 45 x 28 cm.

Autográf aláírás: ROTTENBILLER Leopold
elnök; BIRÁNYI Ákos, jegyző.

Előlapon kézírással: 4232 szám. Ívtartó Bihar
megye. Ép vörös viaszpecsét: Szabadság – Egyenlőség –
Testvériség – 15 mart 1848 könrattal.

Az előző felhívásban megemlített aláírási ív.

Sign.: ÖNB FL UNG 1848/5

2.3.

1848. április 15.

BOGDANFFY Gergely – SÁROSY Lajos stb.

Freie Mitbürger!

Es ist uns Allen bekannt, daß die allerfreieste
Umgestaltung unserer Verfassung ruhig und zwar im
gesetzgebenden Wege vor sich gegangen; die neuen
Gesetze durch den König bekräftigt... Mitbürger!... wir
haben erfahren daß ver verantwortliche Ausschuß
nicht mehr zusammensitzt, die Errichtung der
Nationalgarde gänzlich ins Stocken gerathe... Wir
fühlen eine dringende Nothwendigkeit... Montag den
17. April, Vormittags um 10 Uhr, im Stadthausaale
eine öffentliche Volks-Sitzung hu halten... Auf! auf!
Mitbürger! Unser Losungswort: Freiheit! Gleichheit!
Brüderlichkeit! Arad, den 15. April 1848. / BOGDAN-
FFY Gergely; SÁROSY Lajos; DELLORT József;
BRAGYÁN György; PFIEGLER Alajos; BEDEKO-
VITS Vilmos; EICHNER János; CSONTOS István. –
(Arad) Nyomatott SCHMIDT Józsefnél

1 p. 1 fol. – 42 x 26 cm.

Szabad polgártársak! Mindenki előtt nyilván-
való, hogy alkotmányunk átalakítása törvényes útján
halad, jó királyunk, független minisztériumunk van.
Országunkat még nem fenyegeti veszedelem, de pol-
gárórséget állítanunk kell. Az eddig megválasztott bi-
zottság nem ülésezett, de a nemzetőrség megszervezése

nem tűr halasztást. Ezért népgyűlést hirdetünk a város-
háza nagytermébe.

Sign.: ÖNB FL UNG 1848/2/13

2.4.

1848. április 15.

PÉTERFI József; REICH Károly stb.

Felszólítás Marosvásárhely hű polgáraihoz.

Szeretett polgártársaink! Ha mult századok-
ban a' Magyar patakkal ontotta vérét Európa ke-
resztény népeiért a' roppant Török hatalom terjedését
gátolva: most ugyan azon népek vissza adák a' köl-
tsönt, véreket ontván a' Magyar szabadságaért is... Pól-
gártársaink!... Isten hozza el minél hamarabb, mint már
megmutatott: nevelje föl... élőfáját az igaz és törvé-
nyes szabadságnak, virágoztassa és gyümölcsöztesse a'
mi értünkre, 's utánunk gyermekeink, unokáink
számára ezer iziglen! Maros-vásárhelyt. Április 15-kén
1848. / PÉTERFI József; REICH Károly; KOVÁCS
Dániel; DABÓCZI János sat. sat. sat. (Marosvásár-
hely?) s.n.;

2 p. 1 fol. – 35 x 21 cm

Magyarország újjászületett. Van jó királya, ná-
dora, független minisztériuma, kegyes Zsófia főherceg-
nője. Nincs különbség polgár és polgár között, minden-
ki egyaránt szabad. Májusig, ameddig a választásokra
várni kell, amelyet követően Magyarország és Erdély
egyesül, mindenki őrizze meg nyugalma és vigyázzon
a közbékére.

HTM 3083/Nyt. R.M. 2.3.1. „1848”

2.5.

1848. május 21.

DRAGOS, Joan – [GOJDU] Manuil

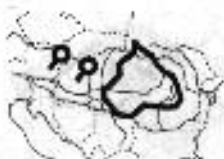
Ūn stiincáre kötrő romōni

De ledzse rōszōriteánō ne unitō!

Trimisi Romōnilor din Komitátele (vármegi-
ile) Árad, Bihár, Temes, Torontál, si Kárásu, ku Pestáni
din preunō konviind, adekō sztrōngōnduszō lá orásul
Pestá ūn 3/15. Májú ánuľuj kurgōtoriu 1848... szō ūn-
voirō ká ūntrebile Nációnále szō deje o peticie...

Dát ūn áduńaréa Romōnilor lá Pestá Májú
9/21. 1848 / DRÁGOS Iván mp. / Áktuáriu / Mánuil
GOZSDŰ / Prezidentul Adunōri – [Pest?] s.n.

1 p. = 1 fol. – 32 x 24 cm

Hírül adatik a nem egyesült keleti vallású románoknak... Az Arad, Békés, Bihar, Temes, Torontál, Krassó és Pest vármegyei románok nyilatkozata arról, hogy petíciót intéztek az uralkodóhoz és a magyar minisztériumhoz, ebben tudatják, hogy június 25.-re Temesvárra gyűlést hívnak össze. Felhívják a románokat, hogy ide minden közösség pecsétes írással meghatalmazott követet küldjön.

Román nyelvű, cirill betűs röplap, az alányomatott nevek latin betűkkel.

ÖNB FL UNG 1848/3/17 – autográf aláírással, csak a nevek:

ÖNB FL UNG 1848/3/19 – autográf aláírással adekő DRAGOS Joann, adekő Manuil GOZSDU.

2.6.

1848. május 21.

[GOJDU, Manuil] – CZAPOS, György stb.

Domnilor Minisztrij!

Náciá romonő si dupő mörturiszíreá isztoriej je úná dintre cele māj vekj nációj ün Ungáriá....

...ün numele nosztru si ün numele náciej ...Sző trőjászko cārā, sző trőjászko krájul, sző trőjászko liber-tátea, egálítátea si frőcietátea.

Dátuszáu ün Pesztā din Sedincā Romünilor adunácj de prin Komütaturile cse māj zsosz sző vor ün-szemná ün 21. Máj 1848./ GOZSDU Mano mk. einök, CZAPOS György mk. helyettes esperes, BOCZKO Pál mk. kisenői lelkész stb. S.1. s.n.

2 p. = 1 fol. – 43,5 x 25,5 cm.

Miniszter urak! A román nemzet a történelem tanúsága szerint is egyik legrégebbi nemzet Magyarországon... A maguk és a román nemzet nevében kéri a románok lakta vármegyék megyegyűlési képviselői, hogy egyházuk lehessen független a szerb egyháztól. Nem akarják elismerni a karlócai pátriárka fennhatóságát, mert pán-szláv érzelmű, a magyarokkal és románokkal ellenséges. Kéri, hogy maguk szervezhessék iskoláikat, kéri a tel-jeskörű anyanyelvhasználatot a közigazgatásban is, és legyenek a román kiegészítésű ezredekben a tiszték románok. Kéri, hogy vegyék komolyabban a román nemzetet, egyben hűségükről biztosítják a magyarokat. Aláírták az Arad, Békés, Bihar, Temes, Torontál, Pest és Krassó megyei románok képviselői, összesen negyvenen.

Cirill betűkkel, román nyelven írott röplap, az alányomatott nevek latin betűvel.

ÖNB FL UNG 1848/3/18

2.7.

1848. július 6.

(Pénzügyminisztérium, Magyarország)

Jegyzéke az ország alábbsorolt törvényhatóságaira ezüst pénzben rótt adó mennyiségnek 1848 évi Május hó 1-től ugyan azon év October hó utoljáj.

A kerületek és törvényhatóságok nevei... Pö-zsonyi kerület... Temesi kerület... járandóság. Egy évre... Kerületek összege... / Az országos főszám-vevőségi osztály igazgatója WEISZ Bernát Ferentz. – Láttam Budapest, Július 6-án 1848 KOSSUTH Lajos m.k. pénz ügy minister. – (Budapest) s.n.

3 p. l. 30 40 cm.

Kézírás, könyvnyomatos soksz.

A pénzügyminiszteri jelentéshez tartozó mel-léklet, többek között Temes, Torontál, Krassó megyék és Temesvár város adatait tartalmazza.

HL 1848 52/88/dNr.204

2.8.

1848. szeptember 10.

Fráclilor Romünj! I. Üntru un timp szkurt, foárte māj sztrömütörj száu főkut. ... VI. ... Dátuszáu ün Pesztā ün 24. Szeptetb. 1848./

Szigiszmund POP, Gávriil MIHÁIL, Teodor SZERB, Joszif MANJ, Stefan JOÁNESZKÚ / Dele-gácj romüni / Ün tipáriu luj Vászul KOSZMÁ – (Pest) 4 p. – 2 fol. – 43 x 29 cm.

Román nyelvű, cirill betűs példány (a magyar változatot l. ACTA – 1997/II, 119, 12. tétel).

Sign.: ÖNB FL UNG 1848/7/27

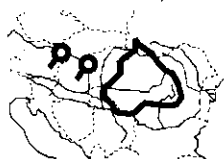
Poss.: MP

2.9.

1949. szeptember 19.

GOZMÁN, Joán – ÁSKRUS, Ioszif

Csinszitő Preocie, si Jubicilor Romönj! Sző sticj kö preá jubitul Ūmpörtul nosztru jeszte bolnávu. ... Kőutácj fráclilor! Iá vremile trekute si árunkácj okj privigitorj la viitoriu! si vecj fi oámenj de kőpetenie. Ázsutevő Dumnezeu! Ün Pestā 19. Szeptemb. dupő kálendáriul nou áj vostri voitorj de bine: / Joán GOZMÁN m. pr. / Joszif ÁSKRUS m. pr./ Deputácj romönj din Bihérea – (Pest) Ün tipáriu luj V. KOZMA 1 p. l. fol. – 42,5 x 28 cm.

GOZMÁN és ÁSKRUS Bihar megyei román képviselők röplapja figyelmeztet, hogy a bécsiek, kihasználva a császár betegségét, a németek (osztrákok), szlovákok és szerbek megtámadták a románokat és magyar testvéreiket. A legutóbbi országgyűlés nagy szabadságot adott, eltörölte az úrbért, a testi fenytést, fizetést adna a román pópáknak, gyermekeik kereskedést tanulhatnak, az utakat megjavítanák.

Most, hogy a nádor is hadba vonult megvédeni az országot, a románok is csatlakozzanak. A katonaidő csak négy év, nincs testi fenytés, a katonák tanulhatnak haza. Ha ezt most nem támogatják, visszatér a forradalom előtti idő és gróf HALLER Sándor soroztat ismét, 20 évre.

Nr. 198.

Román nyelven, cirill betűkkel.

Sign.: ÖNB FL UNG. 1848/7/15

2.10.

1848. szeptember 24.

[BATTHYÁNY Lajos] BATHANJ Lajos gróf

Pátriá noásztrö je ünkundzsurató de prmezsdij si de vünzäre; vrözsmásij szlobozeniej noásztre amödzszszk poporul ku feliuir de szkorniturj; szeámönő úró... ká pünö künd popoárele ácsesztea sze vor csertá üntre szine, pünö átuncsá jej szó poató üntröduce, si sztátornicsi sztárea de máj náinte; kárea prin sterdzsereá robotej, si a dezsmej áu foszt ünccsetát... Pizmá si röutátea nu vor puteá sztá ümpotrívá ármelor noásztre; köcsj noj ávem dreptáte; si unde je dreptátea, ákoló je si ázsutoriul si proniá dumnezeászki! Dát lá Búdá ün 24-leá Szeptembrie 1848 / Grof BATHANI Laios m. pr. - [Pest?] [Egyetemí ny?]

1 p. 1 fol. - 3,5 x 23 cm.

Hazánkat veszedelmek és árulás veszi körül; szabadságunk ellenségei különféle hazugságokkal áltatják a népet, gyűlöletet keltenek... A miniszterelnök fegyverbe hívja az országlakosokat a király adta szabadság és az ország védelmében. A családfenntartókat mentesítik a katonai szolgálat alól. A bevonulókat kedvezmények illetik meg. A hadrakelés részleteit közigazgatási úton hirdetik ki. A sereget István nádor vezeti.

Román nyelven, cirill betűkkel.

Sign.: ÖNB FL UNG 1848/7/26

Poss.: MP

2.11.

1848. október 2.

Szatmár megye, Képviselői Bizottmány

Fölvhívás.

Veszéllyel borított hazánk megmentésére magokat felajánlott mozgó nemzetörseregünk a községekben kevés részvétre talált... E buzgalomhijány okozói a bujtogatók... Ugyan azért minden felekezeti lelkészek... felhivatnak... világosítsák fel a népet... a felázadt nép alkotmány ellenes kitérészei iránt az illető lelkész ezennel felelőssé tétetik, s a zavar s mozgalom okozójának fog tekintetni. -

Kelt Nagy-Károlyban Szatmármegyének 1848-dik évi October 2-dik napján tartott képviselő bizottmányi gyűléséből. / MOSON György s. k. m. aljegyző. - (Nagykároly?) s.n.

1 p. 1 fol. - 41 x 27 cm.

A Szatmár megyei bizottmány, felmérve a helyzetet, úgy látta, a forradalomellenes bujtogatók az oka annak, hogy nem jelentkeznek a falvakból sem nemzetőri, sem honvédszolgálatra. A megyei határozat a papok kötelességévé tette a nép felvilágosítását.

HL 1848 52/126

2.12.

1848. október 4.

Igazságügyminisztérium, Magyarország

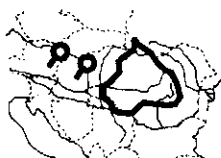
Az Igazságügyi ministeriumtól Bihar megye közönségének. 6540/Ig.

Folyó évi Aug. 6-ról az 5363/5493 szám a. Önökhöz kelt körlevél kapcsán szükséges tudomás s az illetőknek magukhozi [maguknak a honi? - rosszul olvasható kézíratos javítás] alkalmazásuk végett Önöket ezennel értesitem... 1-ször Az illetők kötelezetnek mind két részről leveleikről jegyzőkönyvet vinni... 2-4.... hol tudni illik az illető levelek feladatnak, engem pólilág szinte tudósítsanak. Kelt Budapesten October hó 4-dikén 1848. / GHYCYZ Kálmán Igazságügyi államadmi titkár. - S.I. s.n.

4 p. 2 fol. - 37,5 x 22,5 cm.

A minisztérium körlevélben értesítette az illetékeseket, hogy a tisztí ügyészekhez és a közbírókhoz intézett hivatalos levelek a postai díj alól felmentetnek. A feltételeket négy pont rögzíti.

Sign.: ÖNB FL UNG 1848/8/2

A nyomtatott levél a külíven részben kézzel
címezett: Az igazságügyi miniszteriumtól Bihar megye
közönségének Nagy-Váradon. Hivatalosan.

GHYCY Kálmán autográf aláírása
Nr. 207

2.13.

1848. október 10.

Országos Honvédelmi Bizottmány, Magyarország

Az oláh néphez! A magyar nemzet testvéri
módon megosztotta az oláhokkal minden szabadságait
és nem tartott meg magának csak egyet sem kizárólag...
Az ország kormánya megparancsolja... kik magatokat a
bujtogatás által félrevezettetni engedjétek, hogy nyolc
nap alatt mindenki a rend és törvényes engedelmesség-
nek magát alája vesse... A szabadság, egyenlőség és
testvériség szelleme járja át sziveiteket, hogy tisztelet-
ben tartsátok a törvényt... Béke veletek. Költ Pesten
october 10-kén 1848. / Az ország védelmére megbizott
országgyűlési választmány, KOSSUTH Lajos elnök;
Idősb gróf ESZTERHÁZY Mihály bizottmányi tag. –
(Budapest) Nyomatott KOZMA Vazulnál

2 p. 1 fol. – 40 x 25 cm.

A felszólítás részletezi, hogy a közös történe-
lem során hogy küzdött együtt a román és magyar nép,
most a felforgató és bujogató ellenfél aknamunkája
nyomán a Délvidékről betört az országba JELLA-
CSICS, zendülőkkel és pártütőkkel. A Honvédelmi Bi-
zottmány figyelmezteti a románokat, ne higgyenek az
ellenségnek, maradjanak békeszerető, hű fiai közös ha-
záinknak, testvérei a magyaroknak.

(Vö. román nyelvű változata a 2.14.)

Sign.: ÖNB FL UNG 1848/8/10

2.14.

1848. október 10.

Appel Kötrő Romunj.

Ludovicu KOSSUTH m.p. President : Cont
Michail ESZTERHÁZI m.p. Membru Comisiunei / Őn
tipariu lii Vaszil Koszma.

2 p. 1 fol. – 39,5 x 25,5 cm.

Nr. 208.

Róman nyelven, cirill betűkkel nyomtatott
példány (a nyomtatott aláírás latin betűkkel). A 2.13.
róman változata.

Sign.: ÖNB FI UNG 1848/8/11

2.15.

1848. november 13.

WINDISCH-GRÄTZ, Alfred Fürst zu

Proclamation des Fürsten Alfred zu WIN-
DISCHGRÄTZ, k. k. Feldmarschalls, Oberbefehlshab-
bers k. k. Truppen... des Königreichs Ungarn und des
Großfürstenthums Siebenbürgen.

Bewohner Ungarns und Siebenbürgens!

Die wenige Monate dauernde Gewaltherr-
schaft einiger verrätberischer Aufrüherer... Schutz dem
Getreuen, Verzeihung dem Bereuenden und Verderben
den Aufrüheren, – ist mein Wahlspruch! Hauptquartier
Schönbrunn den 13. November 1848. / Fürst zu
WINDISCHGRÄTZ m. p. k. k. Feldmarschall. – S

(Wien) K. k. Hof- und Staatsdruckerei

1 p. 1 fol. – 44 x 28 cm.

A magyarországi főparancsnokká kinevezett
WINDISCH-GRÄTZ felszólítja Erdély és Magyarország
lakóit, hogy térjenek az uralkodó hűségére, a lázadókat ne
támogassák. Az uralkodó által szentesített törvények élet-
ben maradnak, személyes szabadságát mindenkinek biz-
tosítja abban az esetben, ha nem állnak a lázadók oldalára.

Német nyelvű példány, román változatát l. 2.16.

Sign.: ÖNB FL UNG 1848/9/6

2.16.

1848. november 13.

Graiu Lui H. WINDISCHGRÄTZ Alfred lo-
cuitorii ori de care limba si plasa a Ungariei si Trans-
sylvaniei... S.1. s.n.

1 p. 1 fol. – 39 x 25 cm.

Nr. 211.

A 2.15. román nyelvű változata, latin betűkkel
nyomatott példány.

Sign.: ÖNB FL UNG 1848/9/5

2.17.

1848. december 6.

BEM, [Józef]

A felső erdélyi hadsereg fővezéréből.

Az erdélyi főhadsergeknek korlátlan telyesha-
talommal főkormányzatára meghivatván, első köte-
lességemnek tartom Erdély és a körülfekvő vármegyék
lakosainak a kormány eltökélt szándékát tudtára ad-
ni... Erdélynek és a körülfekvő vármegyéknek minden

lelkészei ezen hirdetőményt templomaikban több napon át felolvasni tartoznak. / Nagyvárád December 6-kán 1848 / BEM s.k.

Poruncsitoriuil csel máj máre a Oásztej Árdele-
nesty de kepetenie! Kiemát fiind ká Oasztea Árdelenyász-
ka de kepetenie ku nehoterita putere de plin sze okermu-
jeszk, cse din tie dătorinze a me jeszte, ká pre lakiutóri
Árdeáluluj si á Vármezsiilor dinprezsor deszpre vojá oker-
muitórilor Czeri szej invenczu... Tócz pópi a Árdeáluluj si
a Vármezsiilor dinprezsor ácsásztá Vesztre in Biszericsfle
szálein máj múlte zile sze o csetyászke. Dat in Orade-
mare 6. Decembrie 1848. / BEM m. s. – S.I. s.n.

1 p. = 1 fol. – 36 x 44 cm.

Minden lakos nemzeti, vallási és rangkülön-
ség nélkül egyenlő, vallását, nyelvét szabadon gyako-
rolhatja, ha bárki a harcok során megrokkann, nyugellá-
tásban részesül stb.

A román nyelvű rész latin betűkkel, fonetiku-
san nyomtatott.

Sign.: ÖNB FL UNG 1848/10/3

2.18.

1849. március 21.

BEM, [József]

PROKIEMÖCIUNE KÖTRÖ LOKUITORII TRÁNSZILVÁNIEI

Dupó multe si grele lupte,... komunul inimik,
miliciá ruszó si áusztriakó, ünvinzó si ün Romániá pre-
fudzító, si pacse ün toató ceará eluptató eszte... Mágyárj,
Szászj si Románj! üntindecivó möjnile fröceste, alungá-
delá voj toató úrá nációnáló, si ficj fericsicj. Brásov, 9/21.
Mártie 1849. Delá szupremá komandó á ármátej ungá-
ró ün Tránszilvániá / J. BEM / Duká. – S.I. s.n.

1 p. – 1 fol. – 38 x 23,5 cm.

Kiáltvány Erdély lakóihoz. Sok és nehéz harc
után... a közös ellenséget, az orosz és osztrák csapato-
kat legyőztük, Romániába üztük. Az egész országban
kiharcoltuk a békét.

BEM békességre szólítja fel Erdély egymás
mellett élő népeit. óvja őket attól, hogy az orosz propa-
gandának hitelt adjanak. Elrendeli, hogy a győzelem
alkalmából a templomokban hálalmát mondjanak, ki-ki
saját vallási rítusa szerint.

Cirill betűkkel, román nyelven. Az időpont
mind ortodox, mind Gergely-naptár szerint megadva.

Sign.: ÖNB FL UNG 1849/4/11

*

1848–1849-es erdélyi és partiumi vonatkozású manifesztumok, proklamá- ciók az Országgyűlési Könyvtár Magyar Parlamenti Gyűjteményéből

3.1.

1848.06.21.

A kormány előtt elvádolt és a közönség előtt
gyanusított székely katonaságnak... = Nemes Alsó-
fejmegyében Koslárdon és Mihálcz falván a lakosok
által a birtok szentségének hatalmasul lett megtámad-
tatása...; BÉLDI Ferenc; Ifj. KEMÉNY István-Fő korm.
biztosok; TEUTSCH Hauptmann; SÁNDOR hadi
ügyész és százados. Hadi biztosok. – N. Enyed Junius
21. 1848.

3 p. = 2 fol.; 36 x 22 cm.

A törvények mielőbbi végrehajtását birtok
foglalásokkal szorgalmazó jobbágyok ellen kiszállt ka-
tonaság cselekedeteit a helybéli románok a fővezérség-
hez bepanaszolták – a vizsgálóbiztosok helyszíni jegy-
zőkönyvének kivonata a nyomtatvány. – Restaurált,
részben körülvágtatlan.

00330

3.2.

1848.07.02.

Magyarország, Belügyminiszter

Az országgyűlés megnyitásának rende Július
5-kén 1848. = Július 4-kén reggeli 10 órakor úgy a
képviselők, mint a felsőház tagjai teremökben össze-
gyűlnek.; SZEMERE Bertalan, belügyminiszter. –
Budapest, Julius 2-án 1848.

1 p. = 1 fol.; 37 x 22 cm.

00104

3.3.

1848.07.03.

[Magyarország – Erdély. Szász Nemzet-
közösség]

Emlékirat az Erdélyi Nemes Szász Nem-
zetnek Magyarországgal egyesülésének feltételei
felől. : (Magyarország nemzeti gyűlésének előterjesz-
tendő.) = Az utolsó Erdélyi ország gyűlésen a Szász
követek...; Az Erdélyi Nemes Szász Nemzetnek
egyetele. SALMEN Ferenc a n. szász nemzetnek

grófja, SIGERUS Károly helyett. egyetemi jegyző. – N. Szebenbe, Julius 3-kán 1848ban.

4 p. = 2 fol.; 41 x 25 cm.

A szász nemzet eddigi eredményeit, amelyek a korábbi törvényekből fakadnak (pl. Diploma Leopoldinum) „bizonytalan eredményű reformoknak fel nem áldozhatja”, így csak akkor hajlandó elismerni Erdély és Magyarország közjogi együvértartozását magukra nézve is, ha jogaik (önrendelkezés, iskola, nyelv, bíraskodás stb.) továbbra is biztosítottak. – A példány láthatóan szándékkal kettészakított, bankjegyragasztóval mindkét oldalán javított.

00454

3.4.

1848.07.00. : 1848.08.22.

Magyarország mélyen tisztelt hongyüléséhez benyújtott alázatos kéreményök szabad és kiváltságos Szász-Régen városa, Petele, Dextrád, Felső-Idets, Alsó-Idets és Vajola helységek községeinek, : mellyben egy önálló törvényhatóság Szász-Régenszék nevezete alatti alakítását czélzó egyesületeket, és ezen törvényhatóságnak a szász nemzethezi csatoltatását törvényczikkben kegyesen kimondani és biztosítani alázatosan kérik. = Mélyen tisztelt hongyülés!; A mélyen tisztelt hongyülésnek legalázatosabb szolgálai szabad és kiváltságos Szász-Régen városa... – [Pest] Nyomatott LANDERER és HECKENASTnál., [1848].

5 p. = 3 fol.; 39 x 23,5 cm.

A Statuta jurium municipalium Saxonum in Transylvania (1583) szabályaira, az erdélyi Decretumok és a Tripartitum megfelelő paszszusaira hivatkozva az aláíró települések a szászok egyeteméhez kívánnak tartozni. – A többi aláíró: Dextrád, Petele, felső Idets, alsó Idets, Vajola helysége. – Feltételezett megj. ideje: az országgyűlést 1848.07.02-re hívták össze, az itt leírt felterjesztést a 08.22.-i ülés tárgyalta. – Erőszakosan eltépett pld., bankjegyragasztóval összetartva.

00463

3.5.

1848.09.10.

Román testvérek! = Kevés idő alatt nagy változások történtek!...; PAP Zsigmond; MIHÁLYI Gábor; SZERB Tivadar; MÁNY József román képviselők. – Nyomatott LANDERER és HECKENASTnál Pesten. – Költ Pesten, september 10-én 1848.

4 számozott oldal = 2 fol.; 41,5 x 25 cm.

A magyar országgyűlés román képviselői öt fejezetben sorolják fel, hogy a kivívott szabadság és jogok a román népet/nemzetet ugyanúgy érintik, mint a magyart, fogjanak tehát fegyvert az ország védelmében, a magyarokkal egyetértésben. – Sem lelt. szám, sem tulajdonbélyegző. – Kettétépett pld., bankjegyragasztóval javított a 2. és 3. oldalon, szöveg kivethető. (Vö. ACTA – 1997/II, 119, 12. tétel).

00462

3.6.

1848.10.01–15.

V-dik Ferdinánd magyar király és a vitéz székely nemzet nevében: Székelyek! = Az idő szalad, ellenségeink készülnek...; BERZENCZEY László s.k. Kormány Biztos, 1848.

1 p. 1 fol.; 35,5 x 45 cm.

BERZENCZEY László (1820–1884) október 15.-re VAY Miklós királyi biztos nevében összehívta az Udvarhely melletti Agyag falvára a székely nemzeti gyűlést. – A gyűlés időpontja október 16–17. Elnöke MIKÓ Imre volt.

00199

3.7.

1848.10.00. (?)

Szász és román testvérek, polgártársak! = Agyagfalváról szállunk tihozzátok, hol őseink törvényt hoztak...; G. MIKÓ Imre s.k. Elnök; KOVÁCS Elek s.k. Tolvivő. – Agyagfalván 1848-ban.

1 p. = 1 fol.; 36,5 x 44 cm.

Feltételezett kiadási ideje október 16. – Görgényi vízjeles, merített papírra nyomott, körülvágtatlan. – További pld. ld. 00305. sz.

00296

3.8.

1848.10.00. (?)

Szász és román testvérek, polgártársak! = Agyagfalváról szállunk tihozzátok, hol őseink törvényt hoztak...; G. MIKÓ Imre s.k. Elnök; KOVÁCS Elek s.k. Tolvivő. – Agyagfalván 1848-ban.

1 po. = 1 fol.; 36 x 44 cm.

Feltételezett kiadási ideje október 16. – Görgényi (GÖRGÉNY) vízjeles, merített papír, körülvágtatlan. Előlapján RÁKOSI-címeres tu. bélyegző Országgyűlési Könyvtár körirattal. Hátoldalon ETO

304.698:a. jelzet, kézírás ceruzával: 1948. (sic!)
október 16. – További pld. ld. 00296. sz.
00305

3.9.
1848.10.18.

Proklamation an die k.k. Truppen in Siebenbürgen. = Während Sr. Majestät mit dem keiserl. Manifest vom 3. October...; Anton Freiherr von PUCHNER, Feldmarschall-Lieutenant und kommandirender General in Siebenbürgen. – Hermannstadt am 18. October 1848.

1 p. = 1 fol., 41 x 26 cm.

Mivel az uralkodó október 3.-i manifestuma szerint Magyarország és társországai hadtörvények alatt állnak, ha ezt követően bárki a Honvédelmi Bizottmányoknak, vagy a törvényen kívül helyezett magyar hadügyminisztériumnak engedelmessé válik, maga is törvényen kívül lesz. A továbbiakban PUCHNER a parancsnoksága alatt álló csapatok trónhűségéről nyilatkozik. – Hermannstadt: Nagyszeben.

00438

3.10.
1848.10.23.

Hirdetmény. = Hazánk felett a vész, mind inkább tornyosúl...; B. VAY Miklós királyi biztos. – Kolozsvárt, October 23-kán 1848.

1 p. = 1 fol.; 40 x 25 cm.

A királyi biztos a reá ruházott hatalomnál fogva népfelkelést hirdet az „erdélyi részek minden lakosai” számára Marosvásárhelyre.

00235

3.11.
1848.10.00. (?)

A székely táborból: Erdély minden ajkú polgáraihoz! = A székely tábor kiszállott megmenteni királyját a hon szabadsága gyilkosaitól...; If. BETHLEN János Kormány Biztos; DORSNER Ezredes, és az előcsapott vezére, 1848.

1 p. = 1 fol.; 36 x 21,5 cm.

DORSNER ezredes: DORSCHNER – Megjelenése valószínű október 23. után. Ld. a népfelkelés meghirdetését 00235.

00236

3.12.
1848.11.05.

Testvéreink barátink! = Hosszas szolgaság után a magyar nemzet kérésére jó királyunk...; Gróf TOLDALAGI Ferencz s.k. Főkirálybíró, SZENTKIRÁLYI Zsigmond s.k. Főjegyző. – Nemes Maros-széknek 1848-ba mindszenthó 5-én tartott tisztii üléséből.

1 p. = 1 fol.; 36 x 22 cm

mindszenthó = november
00241

3.13.
1848.11.06.

Ferdinánd, első, osztrák császár, ötödik, magyar király (ur. 1835–1848)

Mi Első Ferdinánd, Isten kegyelméből Auszriai Császár, Magyar- és Csehország e néven ötödik, Erdély nagyfejedelme stb. stb.: Magyar, Horvát, Tótországok, Erdély és a katonai végvidék lakosaihoz. = Tetszett a Mindenható Istennek azhon időszakot, mely a Mi Magyar koronánkhoz tartozó országaink...; Ferdinánd s.k. – Ollmützben November hó. 6-kán az Urnak 1848-dik, Uralkodásunk 14-dik esztendejében.

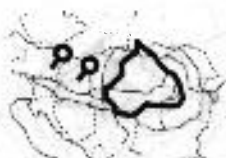
2 p. = 1 fol.; 38x25 cm.

Az október 3-án felosztatott magyar országgyűlés és KOSSUTH Lajos minden további ténykedése törvénytelen, az alkotmányos rendet és szabadságot a teljhatalommal kinevezett WINDISCH-GRÄTZ tábornagy védi, neki mindenki feltétlen engedelmességgel tartozik. – Német nyelvű kiad. ld. 00246. sz. Tótország: Szlavónia.

00243

3.14.
1848.11.13.

Proklamation des Fürsten Alfred zu WINDISCHGRÄTZ, k.k. Feldmarschalls... an die Bewohner jeder Zunge und jedes Standes des Königreichs Ungarn und des Großfürstenthums Siebenbürgen. = Herzeg WINDISCHGRAETZ Alfred, császári királyi tábornagy... Szózatja Magyarország és Erdély minden ajkú és rendű lakosaihoz... Bewohner Ungarns und Siebenbürgens! = Magyarország és Erdély lakosai! = Die wenige Monate dauernde Gewaltherrschaft... = Néhány hazaáruló pártütők kevés hónapok óta tartó zsarnok uralkodása...; Fürst zu WINDISCHGRÄTZ m.p. k.k. Feldmarschall = Herzeg WINDISCH-

GRÄTZ s.k. császári királyi tábornagy. – Hauptquartier Schönbrunn den 13. November 1848. = Schönbrunni főhadai szállásomon, Novembert 13-án 184.

1 p. = 1 fol.; 38 x 53 cm.

A magyarországi császári-királyi hadsereg teljhatalmú parancsnokaként WINDISCH-GRÄTZ (Alfred, 1787–1962) felszólítja a lakosságot, hogy a személyes szabadságot elnyomó pártütöket ne támogassák, térjenek királyuk hűségére, ellenkező esetben szigorú bírót lesz: „Oltalom a híveknek, bocsánat a megtérőknek, végveszély a pártütőknek”. – Kéthasábos falragasz, bal német, jobb magyar nyelven.

00258

3.15.

1848.11.29. : 1848.12.11.

Magyarország, Országgyűlés

A nemzet képviselői s az ország főrendei Magyarország népeihez.

A teljes felvételt ld. a 00268. számon. A királyt környezete megfélemlítette, fegyveresen támadtak Magyarországra, a kényszerű védekezés eddig sikeres volt. Az uralkodó lemondó nyilatkozata magyar szempontból törvénytelen. A betolakodókkal szembeni védekezést a legnagyobb erőfeszítéssel folytatni kell, egyetértésben, kitartással. – A példányra nyomtatott dátum 1848. november 29. A szakirodalom szerint december 11.

00268-1

3.16.

1848.11.29. : 1948.12.11.

Magyarország, Országgyűlés

A nemzet képviselői s az ország főrendei Magyarország népeihez: 108-dik szám. Atyánk fiai! = Az örökkévaló Istennek nevében szólunk hozzátok az igazságnak szavával. / (KOSSUTH Lajos, SZEMERE Bertalan). – Budapest november 29-án 1848. (sic!).

4 számozott oldal = 2 fol.; 42 x 26 cm.

Tart. ld. a 00268-1. számnál. A példány dátuma 1848. november 29.! Az országgyűlés szeptember 4-én határozott a kiáltvány elkészítéséről, tárgyalására december 4-én került sor, a képviselőház jóváhagyta december 5-én, a felsőház 11-én és utasította az OHB-t a közzétételre. Irod. SZEREMLEI I. köt. 185. p. kezdősorokkal, HERMANN 144. p. és 222. p., BEÉR–CSIZMADIA 689. p. és a 713. sz. (dec. 5-i)

jegyzőkönyv alapján szövegváltozás 319–324. p. Az itt közölt szöveg több bekezdése eltér a felvett példány szövegétől! Jelzet: a példányon szereplő dátum, utalás december 11.-re.

00268

3.17.

1848.12.02.

Ferdinánd, első, osztrák császár, ötödik, magyar király, Ferenc Károly, osztrák és magyar trónörökös.

Mi Első Ferdinánd, Istennek kegyelméből Ausztriai Császár, Magyar- és Csehország e néven ötödik... királya... = Midőn Mi, édes Atyánk, idvezült Ferencz császár elhunyta után, törvényes trónörökösödés rendin a Trónra lépénk...; Ferencz Károly; SCHWARZENBERG. – Kelt királyi fővárosunkban Ollmützben, December másodikán (1848).

2. p. = 1 fol.; 40 x 25 cm.

Ferdinánd király, valamint a trónöröklés rendeje szerint utána következő Ferenc Károly lemondó nyilatkozata ez utóbbi fia, (első) Ferenc József javára. – Gótbetűs szlovák nyelvű kiad. ld. 00270. sz. – „Visszatekintve” = „Zurückblicken” kezdetű, tartalmilag egyező, SCHWARZENBERG ellenjegyzése nélküli szövegváltozatát ld. magyarul 00335. sz., németül 00336. sz.

00250

3.18.

1848.12.02.

Ferenc József, első, osztrák császár (1849–1916), magyar király (1849–1916. Megkoronázva 1867).

Mi első Ferencz-József, Isten kedvező kegyelméből ausztriai császár, magyar... király... = Miután Fenséges Nagyatyánk, Ő Felsege I. Ferdinánd Császár...; Ferencz József s.k. – Kelt királyi fővárosunkban Ollmützben, December hó 2-kán az Úr 1848-dik esztendejében.

2 p. = 1 fol.; 38 x 26 cm.

Ferenc József pátense, amelyben kijelenti, hogy érvényesnek tekinti V. Ferdinánd október 6.-i és 7.-i nyilatkozatait, és megparancsolja Magyarország népeinek és a hadseregnek, hogy rendeljék magukat WINDISCH-GRÄTZ parancsnoksága alá. – Az uralkodói címek felsorolásában Tótország: Szlovénia. – Német nyelvű kiad. ld. 00272. sz.

00271

3.19.
1848.12.02.

Ferenc József, első, osztrák császár, magyar király

Wir Franz Joseph der Erste, von Gottes Gnaden Kaiser von Österreich. König von Ungarn... = Durch die Thronentsagung Unseres erhabenen Oheims, Kaisers und Königs Ferdinand...; Franz Joseph; SCHWARZENBERG. – So gegeben in Unserer königlichen Hauptstadt Olmütz, den zweiten December im Jahre (1848).

2 p. = 1 fol.; 40 x 25 cm.

Ferenc József trónralépési nyilatkozata.
00251

3.20.
1848.12.13.

Proklamation des Fürsten Alfred zu WINDISCHGRÄTZ = Herzog WINDIS-CHGRÄTZ Alfred... Proclamatioja.: Bewohner Ungarns und Siebenbürgens = Magyar és Erdély lakosaihoz! = Aus meiner Proklamation vom 13. November 1. J. konntet vernehmen = Mi czélből lépek hazátokba, f.e. November 13-káról kelt Szózatomból nyilvános.; Fürst zu WINDIS-CHGRÄTZ m.p.k.k. Feldmarschall = Herzog WINDISCHGRÄTZ császári királyi Tábornagy. – Hauptquartier Schönbrunn am 13. December 1848. = Kelt schönbrunni főhadi szállásomon...

1 p. = 1 fol.; 38 x 52 cm.

Egy hű és vitéz hadsereg élén jött a tábornok Magyarországra, hogy az élet- és vagyonbiztonságra vigyázzon a pártütők ellenében. – Kéthasábos, bal német, jobb magyar nyelvű.

00278

3.21.
1848.12.22.

Magyarország, Országos Honvédelmi Bizottmány

Magyarország népeihez.: A mindenható Isten – a szabadság – a népek Istenének nevében! Amen. = Magyarország népei szabaddá lettek a mult martiusi napokban...; Az országos honvédelmi bizottmány nevében KOSSUTH Lajos s.k. elnök. – (Bp.) Nyomatott LANDERER és HECKENASTnál szabadsajtó-utza. – Pesten december 22én 1848.

3 számozott oldal = 2 fol.; 40 x 25 cm.

Az első népképviselői országgyűlés határozataitól a délvédeli betörésen keresztül a románok erdélyi rémtetteit is felsorolva, a király hitszegéséig leírva a történeteket, az OHB nevében KOSSUTH Lajos elnök szövegeztette a lakosságot. A szolgálatot vállalók vagy holtig tartó ellátást, vagy 10 hold örökös földbirtokot, vagy 1000 pengő forintot kapnak. – A példánnyal teljesen megegyező a 00286. sz. alatti.

00285

3.22.
1848.12.22.

Magyarország, Országos Honvédelmi Bizottmány

Magyarország népeihez.: A mindenható Isten... nevében! = Magyarország népei szabaddá lettek...; KOSSUTH Lajos;

40,5 x 25 cm.

A 00285. sz. alatt leírt példánnyal teljesen megegyezik.

00286

3.23.
1848.12.29.

An die Wölker Ungarns = Nicht genug, daß der Rebell KOSSUTH und seine Helfer-shelfer...; Alfred Fürst zu WINDISCHGRÄTZ, k.k. Feldmarschall. – (Győr?). – Hauptquartier Raab, am 29. December 1848.

1 p. = 1 fol.; 45 x 33,5 cm.

KOSSUTH és társai törvényenkívüliek. Magyar nyelvű kiad. ld. 00290. sz. alatt. – Raab: Győr.

00291

3.24.
1849.02.15.

Leg újabb hír: BEM tábornokhoz 8000 magyar országi segedelem érkezett. = WINDISGRÄTZ Pestről kénytelen vala kivonulni. – mert a seregei megverettek három helyen keményen. –; GÁL Sándor ezredes. – Udvarhely 15 Febr. 1849.

1 fol. = 1 p.; 17 x 22 cm.

Teljes szöveg. – Hátoldalon kézírással: Sepsi Szt Györgyi BÁLINTH Károly felajánlja díj nélkül. – Sepsi Szt. György: Sepsiszentgyörgy. – Udvarhely: Székelyudvarhely. – WAGNER Tivadar gyűjteményéből: U 849/30. – Rozsdafoltos, vízfoltos, ragasztott, szakadt pld.

00148

3.25.

1849.03.06.

Ausztria, Minisztertanács

Seine Majestät haben geruht am heutigen Tage den Völkern Oesterreichs eine Verfassung zu verleichen, und in dem gleichzeitig erlassenen Manifeste die Gründe darzulegen...; Der Ministerrath: SCHWARZENBERG. STADION. KRAUSS usw. - Ollmütz den 6. März 1849.

1 p. = 1 fol.; 38 x 46 cm.

Az „ausztriai alkotmány (1849.03.04. Ollmütz) intézetei” bevezetésének fontosságát hangsúlyozza kiáltványában a minisztertanács, különös tekintettel a forradalmi helyzetre. A birodalmat egységes egészként kezeli, tekintet nélkül a korábbi alkotmányos/egyéb különállásra. - Aláírók még: BACH. - CORDON. - THINNFELD. - KULMER.

Kéthasábos falragasz.

00160

3.26.

1849.04.07.

Magyarország. Országos Honvédelmi Bizottmány

Szózat. = Magyarok! az Árpádok ezeréves szent földének ősi szabad lakói üdvöz legyetek. A népszabadság istene... / Az országos kormányzó honvédelmi bizottmány nevében KOSSUTH Lajos s.k. elnök. - Kelt a gödöllői főhadai szálláson, Krisztus feltámadásának ünnepén, April 7-én 1849.

2 p. = 1 fol.; 40 x 25 cm.

A nyomtatvány első oldala szó szerint megegyezik a 00348. sz. alattival, az „Ezt adom nektek örvendetes tudomásul hazámfiain” mondatig, kivéve a nevek eltérő nyomását (AULIK. - AULICH stb.). A második oldal szól az újabb katonaállításról. Foglалó pénz 20 pft. Szolgálati idő 4 év. - A példány elvékonyodott merített papír, szélei ragasztással pótolta, vízfoltos, penész(gombára) utaló jelekkel.

00349

3.27.

1849.04.10.

Kundmachung = Zur Deckung der außerordentlichen Kosten...; Alfred Fürst zu WINDISCHGRÄTZ k.k. Feldmarschall. - Hauptquartier Ofen, am 10. April 1849.

1 p. = 1 fol.; 37 x 22 cm.

A rendkívüli kiadások fedezetéül az ország közjövödelmének terhére WINDISCH-GRÄTZ 5. 10. 100 és 1000 pengös utalványok kibocsátását rendelte el. Ezeket névértékben (a kényszerárfolyamon) pengő helyett mindenki köteles elfogadni. - Három oldalán körülvágatlan pld.

00350

3.28.

1849.04.19.

Magyarország. Törvények, rendeletek

A magyar nemzet függetlenségi nyilatkozata = Mi, a magyar álladalmat törvényesen képviselő nemzetgyűlés; A magyar nemzet törvényesen egybegyűlt főrendei s képviselői. B. PERÉNYI Zsigmond, a felsőház másodelnöke; ALMÁSSY Pál, a képviselőház alelnöke; SZACSVAY Imre, jegyző. - Nyomatott Kecskeméten. - Decemberben, 1849-ki april 19-dik napján tartott nemzeti gyűlésünkből.

4 p. = 2 fol.; 42,5 x 26,5 cm.

Előlapon a cím felett babékoszorúval szegzett magyar címer, hátoldalón a szöveg alatt Erdély címere. - Kéthasábos szedés. - Restaurált, körülvágatlan.

00327

3.29.

00354 1849.04.19.

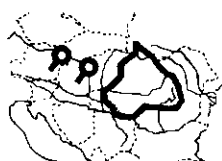
Magyarország. Országgyűlés

A magyar n(/emzet/) függetlenségi nyilatkozata. - Mi, a magyar álladalmat törvényesen képviselő nemzetgyűlés...; B. PERÉNYI Zsigmond, a felsőház másod elnöke; ALMÁSY Pál a képviselő...; SZACSVAY Imre, jegyző. - Kelt Debreczenben 1849-iki april 19-ik napján tartott nemzetgyűlésünkből.

4 p. = 2 fol.; 41 x 24 cm.

Az ülésnap és a nyilatkozat: április 14. - A Függetlenségi Nyilatkozat magyar nyelvű kiadása. - Német pld. ld. 00352. sz. - Elvékonyodott, barnult, rozsdás és vízfoltos rongypapír, feltehetően aktív penésszel fertőzött! Széle szakadt, idegen anyaggal pótolta, szöveg hiányos is! - Naplósám ceruzával. - Korábbi poss. hiányos bélyegzővel (WAGNER Tivadar) 8848/2 gyűjteményéből.

00327

3.30.
1849.05.01.

Rendelet. = A polgári lázadás és hadjárat a mult évi terményeket nagy részben fölemésztette = /CSÁNY László; CSÁNY László, s.k. teljh. országos biztos. – Kolozsvárt május 1-jén 1849.
1 p. = 1 fol.; 32,5 x 23 cm.

A mezei rendőrségre vonatkozó 1840:XI.tc. kiterjesztése Erdélyre. – Merített, vízjeles (BORGO) papír, felül a címig (ferdén) levágott, ceruzával pótoltt (?) szöveg: 2363/1849. sz. rendelet.
00359

3.31.
1849.05.23.

Magyarország Lakosai! = Bewohner Ungarns!
= Obiwatele Uherskeg Kragni! = Törvényes Fejedelmek felhívására, ki felséges Uramnak segedelmét igénybe vevé, = Auf den Ruf eueres legitimen Monarchen, = Na powołáni wasseho prawneho Krala... / PASZKEVICS-ERIVÁNSZKIJ, Iván; Varsói Herczeg Eriváni Gróf PASKIEVITZ Tábormagy és Ő Felesége, minden Oroszok Császárra Hadseregének Főparancsnoka = Fürst von Warschau, Graf PASKIEWICZ von Erivan, Feldmarschall und Commandant... = Warsawski Knize, Grof PASKIEVITZ Erivanski, Polni Marssal...? – Franz v. Schmid's Buchdr. Prom. Nr. 749. – Varsón, Május 23-án (Június 4-én) 1849. = Warschau den... = We Warssawe...
1 p. = 1 fol.; 47 x 59,5 cm.

„Az orosz hadsereg nem ellenségkép, hanem Királytok felhívására jön Hazátokba... Bárha intéseim titeket töredelmes megtérésre s alávetésre bírának.” – PASZKEVICS varsói kiáltványa. – Dátum óegyházi (orosz) időszámítás szerint is (június 4.) – Háromhasábos, háromnyelvű (tükörfordításos) falragasz. – A szlovák és német szöveg góbtetűs.
00368

3.32.
1849.06.26.

Jön a muszka, – fegyverre, hadd vesszen el! = Jön a muszka, jön a világ legnagyobb zsarnokának durva, féktelen népe, a magyar nép földére. – Budapest, június 26-kán 1849.
1 p. = 1 fol.; 41 x 51,5 cm.

A 00375-1. sz. alatt felvett falragasz jobb hasábjá. A bal hasáb „Szabadságunkat veszély fenyegeti” dátuma 1849.06.27. – Bővebb inf. ld. 00375-1. 00375-2

3.33.
1849.06.27.

Magyarország. Törvények, rendeletek

Die National-Regierung an das Volk! : Das Vaterland ißt in Gefahr! = Bürger des Vaterlandes! Zu den Waffen! / KOSSUTH Lajos, SZEMERE Bertalan, CSÁNY László, GÖRGEI Artur, VUKOVICH Sebő, BATHYÁNY Kázmér, HORVÁTH Mihály, DUSCHEK Ferenc; Ludwig KOSSUTH Gouverneur; Barthol SZEMERE stb. – Budapest, 27. Juni. 1849.
2 p. = 1 fol.; 40 x 25 cm.

A kormány rendelete a népfelkelésről (keresztesháborút hirdetett az oroszok ellen). – HERMANN 359. p. szerint a kiáltványról a többi miniszter csak ki nyomtatása után szerzett tudomást. Ennek ellentmond SZEREMLEI, ld. 00375-1. és 00375-2. sz. – Magyar nyelvű kiadása 00379. sz. – Körülvágtatlan pld.
00376

3.34.
1849.06.27.

Szabadságunkat veszély fenyegeti! = Egy szó hangzik most hazánk bérczein völgyein keresztül, egy hang rezg minden honfi, minden honleány ajkán... „Jőnek a barbarok!” – Budapest, június 27-én 1849.
1 p. = 1 fol.; 41 x 51,5 cm.

Történelmi példákra (Róma, Athén – HUNYADIak, DOBÓk, RÁKÓCZYak) hivatkozva riasztja a nemzetet a beözönlő orosz hadak ellen. – SZEREMLEI 2. köt. 194. p. szerint GÖRGEI jún. 26-án sürgette a kormányt a veszélyt jelző felhívás kiadására, erről határozat született. A kiadvány, bár aláíratlan, ennek része lehet. – Stílusa alapján JÓKAI? – A felhívásokat ld. 00376. sz. (német) és 00379. sz. (magyar) – A példány kéthasábos, bal hasábon az itt felvett szöveg, jobb hasábon „Jön a muszka...” (dátuma 1849.06.26.) ld. 00375-2. sz. – Körülvágtatlan.
00375-1

3.35.

1849.07.01.

Proclamatio. = Ő. Cs. és K. Felsége folyó évi Május 30-áról szóló legfelsőbb Manifestuma által, a hadi és ostromállapotban lévő Magyar és Erdély koronatarományokra nézve... / HAYNAU, Julius Jacob von (1786–1853); Báró HAYNAU, tábornagy és hadsereg főparancsnoka. – Főhadiszálláson Győrött Julius 1-én 1849.

1 p. = 1 fol.; 37 x 45,5 cm.

Magyarországra és Erdélyre vonatkozóan hadiállapot kihirdetése visszamenőleges hatállyal, 1848 októberétől. – Kéthasábos falragasz. – Vízfoltos pld. – Hátoldalán korabeli kézírással: B. HAYNAU proclamatioja, Győr 1. July 849. – A tinta megbarnult, átüt a szövegoldalra. – Magyar–német és román nyelvű példányát ld. WOHLGEMUTH parancsára (1849.08.11.) beépítve 00421. sz.

00383

3.36.

1849.07.08.

Hiradás = Kundmachung = Azon rendkívüli költségek fedezésére, melyeket magyar (sic!) országnak jelenlegi állapota igényel... = Zur Deckung der außerordentlichen Kosten... = Szpre dkoperjirk keltueliavr cselvr afarz...; HAYNAU, F.Z.M. = HAYNAU, F.Z.M. = HAJNAU, F.C.M. – Temesvár, gedruckt bei Joseph BECHEL. – Főhadiszállás Nagyigmand, 1849 Julius 8-án = Hauptquartier... = Kvartirul dekpzetentje v Igmantul.

1 p. = 1 fol.; 39,5 x 47 cm.

HAYNAU kötelezi az ország lakosságát, hogy a kényszerárfolyamon kibocsátott (1, 2, 5, 10, 100 és 1000 forintos) kincstári utalványokat névértékben, „mint pengő pénzt” fogadják el. – Háromhasábos falragasz. Nyomda csak németül. A szerb szöveg ó-egyházi szláv betűtípussal. – WAGNER Tivadár gyűjteményéből P 849/10. – IPOLY vízjeles, mértett papír. – Víz- és gomba-foltos, szélein szakadozott, anyaghiányos, körülvágatlan pld. – Csak német nyelven ld. a 00392. sz.

00391

3.37.

1849.07.27.

Magyarország. Törvények, rendeletek

A nemzet kormánya a néphez! : A haza vesztélyben van! = Fegyverre! fegyverre! minden honpolgár!; KOSSUTH Lajos kormányzó; SZEMERE Bertalan stb. – Budapest, junius 27-én 1849.

1 p. = 1 fol.; 39,5 x 50 cm.

A népfelkelés elrendelése. Bővebb inf. ld. 00376. sz. (német) példánynál. – Kéthasábos nyomt. 00379

3.38.

1849.08.11.

Felszólítás Erdély népeihez = Proclamation an die Einwohner Siebenbürgens = Proclamatiume Catra Iecuatori Transilvanii = Az erdélyi Nagy Fejedelemségbe való beléptem alkalmával... = Mit dem Eintritte in da Großfürstenthum... = Cu intrarea mea in aqest mare Principat... / WOHLGEMUTH, Ludwig; B. WOHLGEMUTH Lajos. Erdélyi nagy fejedelemség polgári és katonai főkormányzója = Der k.k. Civil- und Militär-Gouverneur im Großfürstenthume Siebenbürgen Feldmarschall-Lieutenant = Ludovicu Baro de WOHLGEMUTH Locutienent Maresal Campestru C.r. Gubernatoru Civil, shi militariu in Marele Principatu al Transylvanei. – Költ Beszterczén Aug. 11 napján 1849. = Bistritz den... Bistritii.

1 p. = 1 fol.; 46 x 59 cm.

Mindenki nyújtson segédkezet a rend helyreállításában. Az alkotmány egyenlő jogokat biztosít a nemzetiségeknek. Ne hallgassanak a lázítókra, bizalom s béke kell. „A szédítteket az őket szédítőktől megkülönböztetni nem fogom elmulatni.” (sic!) – Háromhasábos falragasz, a román szöveg latin betűkkel szedett. – Többször hajtogatott, középpütt megtört hengerelt papír. – Felül anyaghiányos, szöveg ép.

00419

3.39.

1849.08.11.

Hirdetmény = Kundmachung = Instiintiare: No. 12/P.K.K. = No. 12/MCG = No. 12/G.e.m. = Ő csász. kir. felségének tábornoka... ide mellékelt, Erdélyországot egyaránt kötelező hirdetése = Die beifolgende auch für Siebenbürgen geltende Proklamation = Aicia allaturata prochiematiune a Domnului

C.R.Fedmaister (sic!)... care si Transilvania o respecteaza...; B. WOHLGEMUTH Lajos, Erdélyi Nagyfejedelemség polgári és katonai főkörmányzója = Ludwig Freiherr v. VOHLGEMUTH, k.k. Civil- und Militär-Gouverneur in Großfürstenthume Siebenbürgen, Feldmarschall-Lieutenant = Ludwig Baron de VOLGEMUTH Caesareo R.Gubernator Civil si militaru in mare Prinsipatu a Transilvanii Feldmarsal Lieutenant. – Költ Beszterczén Aug. 11. 1849. = Bistritz den... = Bistritii.

1 p. = 1 fol.; 45 x 61 cm.

Az első sorban jelzett „ide mellékelt” hirdetés : Proklamatio = Proclamatone = Prochiematiune / Báró HAYNAU tábornagy és hadsereg főparancsnoka = Freiherr v. HAYNAU = Baron de HAYNAU 1849.07.01. Győrben kelt rendelete arról, hogy Magyarországot és Erdélyt hadiállapotban lévőknek kezelik, úgy közigazgatási, mint büntetőjogi szempontból. – Egyetlen, háromhasábos falragaszra nyomt. a két rendelet. – Középen kettéhajtott, törött hengerelt papír, felül anyag- és szöveg hiányos. A román nyelvű szöveg latin betűs. – HAYNAU eredeti rendeletét ld. 00383. sz.

00421

3.40.

1949.08.11.

Hirdetmény = Kundmachung = Inscienciare = Ő csász. kir. felsége, idei Julius 19-én... Erdélyország nagy fejedelemsége polgári és katonai főkörmányzónak, engem méltóztatott kinevezni. = Von Sr. k.k. Majestät... zum Militär- und Civil-Gouverneur... ernannt... = Ca gubernatoru civil si militariu al marelui principat al transilvaniei...; B. WOHLGEMUTH Lajos = Ludwig Freiherr v. WOHLGEMUTH = Ludovicu Baro de VOHLGEMUTH. – Költ Beszterczén Aug. 11. napján 1849. = Bistritz den... = Bistritii...

1 p. = 1 fol.; 43 x 55 cm.

Az 1848.10.18.-án PUCHNER által kihirdetett ostromállapot (a rögtönítélő bíróságokkal együtt) továbbra is érvényben van, a fegyvereket azonnal be kell szolgáltatni. – Háromhasábos, a román nyelvű szöveg latin betűs. – Középpűt hajtogatott, felül anyaghiányos, szöveg ép.

00422

3.41.

1849.08.11.

Hirdetmény = Kundmachung = Inscienciari = Ezennel mindenkinek tudtára adatik = Es wird hiemit

bekannt gemacht = Prin aceasta se face cunoscutu; B. WOHLGEMUTH Lajos Erdélyi nagy fejedelemség polgári és katonai főkörmányzója = Der k.k. Civil- und Militär-Gouverneur im Großfürstenthume Siebenbürgen, Feldmarschall-Lieutenant Ludwig Freiherr V. WOHLGEMUTH = Ludovicu Baro de WOHLGEMUTH, Locumtenentu Maresal Campestru Caesareogiescu Gubernator Civil si Militaru in Marele Principatu al Transilvaniei. – Költ Bestercén Aug. 11. napján 1849. = Bistritz, den... = Bistricii ...

1 p. = 1 fol.; 44 x 55 cm.

„...bár mi féle úgy nevezett magyar KOS-SUTH bankjegyek forgása, mint törvényelleni pénz megtiltatik.” – Háromhasábos, a román nyelvű szöveg latin betűs. – Többször hajtogatott, felül anyaghiányos, szöveg ép.

00420

3.42.

1849.08.14.

A cs. kir. fő hadi szállásból Temesvárról = Nach den aus dem Hauptquartier v. Temesvar = f. hó 14-éről érkezett hírek szerint a pártütők szerte széllednek. = unterm 14 d.M. angelangten Nachrichten zertrauen sich die Rebellen. / KEMPEN von Fichtenstamm, Johann; KEMPEN s.k. cs.kir. altábornagy s Pest kerületi katonai parancsnok = KEMPEN, k.k. Feldmarschall-Lieutenant und Pesther Militär-Districts-Commandant, 1849.

1 p. = 1 fol.; 40 x 50 cm.

KEMPEN közzétette KOSSUTH nyilatkozatát a kormány lemondásáról (A nemzethez / KOSSUTH Lajos, VUKOVICS Sebő, CSÁNYI László, HORVÁTH Mihály. – Aradvára, augusztus 11-kén 1849) és GÖRGEI kiáltványát (Polgárok! / GÖRGEI Arthur) ideiglenes hatalomátvételéről. – A kinyomtatás valószínű dátuma a cím alapján. – Kéthasábos falragasz, KEMPEN szövege közrefogja a KOSSUTH és GÖRGEI kiáltványt.

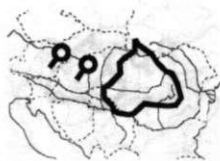
00423

3.43.

1849.09.23.

[Kolozsvár, Katonai Parancsnokság]

Hirdetmény : Kundmachung : Vestire = A kolozsvári cs.kir. katonai vidéki parancsnokság részéről... : Von Seite des hiesigen k.k. Militär Districts-Commando... : Dela Comanda militarea Districtului

Clusiuului.../ [URBAN, Karl (1802–1877) altábomagy]; A cs.kir. katonai vidéki parancsnokságtól URBAN Károly cs.kir. ezredes : Vom k.k. Militär Districts-Commando Karl URBAN Oberst : Comanda militare a Districtului Carolu Urban Colonell. – Kolozsvárt Septemb 23-án 1849. : Clausenburg am...: Clusiu...

1 p. = 1 fol.; 40 x 49 cm.

Báró Ludwig WOHLGEMUTH altábomagy, polgári és katonai kormányzó vezetése alatt Szebenben megkezdte működését az igazoló bizottmány (Purifikations Kommission : Comisia de Judecata), amely a tisztek és hivatalnokok forradalom alatti magatartását vizsgálja. – Három oldalán körülvágatlan, felül anyaghiányos. Szöveg ép. Merített papír BORGON 2. vízjellel.

00435

3.44.

1849.09.24.

[...]: Cirkulare : Cerculare : A Császári Királyi Ausztriai Pénzügyet érdeklő Kölcsönzöt megnyitása tárgyában : über die Eröffnung des Anlehens für die k.k. österreichischen Finanzen : despre deschiderea imprumutului pentru c.r. Finantie austriace = A Császári királyi Pénzügyminisztérium...: Die Beiliegenden Bestimmungen über die Eröffnung...: Alaturatele regule pentru deschiderea... / [WOHLGEMUTH, Ludwig (1788–1851) altábomagy]; Erdély Nagy-Fejedelemsége cs.kir. polgári- és katonai Kormányzója, Altábomagy, Báró WOHLGEMUTH Lajos : Der k.k. Civil- und Militärgouverneur im Großfürstenthum Siebenbürgen, Feldmarschall-Lieutenant Ludwig Freiherr von WOHLGEMUTH : Cesaro Regescu Gubernatoriu Civilu si Militariu in Transsilvania-Feldmarechallu Locotenentele Ludovicu Baronulu W. – N. Szeben Sept. 24-én 1849.: Hermannstadt, am ...: Sibiu in...

1 p. = 1 fol.; 32 x 50 cm.

Az osztrák állami kibocsátású kötvényekről intézkedő 10.117. számú rendelet kihirdetése. A kötvények 1000, 500 és 100 forint névértékűek, 4,5% kamattal. – jegyezhetők Frankfurtban és Amsterdamban október 4-ig. – N. Szeben : Nagyszeben. – Hengerelt papír, anyaghiányos: a Cirkulare magyar megfelelője hiányzik, a feltehetően korábbi possessossal együtt.

00436

3.45.

1849.09.24.

Hirdetés = Kundmachung = Azon hadi adó, mely Kolozsvárra rovatott, egyszersmind büntetés.

URBÁN Károly Ezredes és kat. vidéki parancsnok; GROISZ Gusztáv Vidéki biztos. – Kolozsvárt Septemb 24-kén 1849.

1 p. 1 fol.; 37 x 46 cm.

Egyoldalasan nyomott, kétnyelvű plakát. – Tisztított, körülvágatlan, anyaghiányos, szöveg ép. 00332

3.46.

1849.09.29.

Erdély, Főhadparancsnokság

Kundmachung. = Das hohe k.k. Kriegsministerium hat die Sicherstellung...; k.k. Militär-General-Commando. – (Nagyszeben)? – in Hermannstadt am 29. September 1849.

4 p. = 2 fol.; 33,5 x 25 cm.

A következő évi katonai ruházat és felszerelés biztosítására nyilvános szállítási tárgyalást hirdet hadügyminisztériumi rendelet alapján a szebeni császári királyi Hadsereg főparancsnokság a feltételek közreadásával. – Restaurált, körülvágott pld.

00341

3.47.

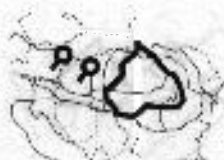
1849.11.19.

Kundmachung : 2905/G. = Im Laufe des verlossenen Jahres haben in dem Kronlande Ungarn häufig Namensvaerenderungen stattgefunden.../ HAYNAU, Julius Jakob; Der Befehlshaber der k.k. Armee in Ungarn und Siebenbürgen HAYNAU Feldzeugmeister. – Pest am 19. November 1840. [sic!]

7 számozott oldal = 4 fol.; 38 x 22 cm.

Miután 1848–49-ben sokak megváltoztatták (magyarosították) nevüket uralkodói engedély nélkül, a feloszlott magyar minisztériumi eljárás, ennek megfelelően az új név érvénytelen. Függelékben a két névsor, betűrend nélkül. Dátuma tévesen 1840. – Az első lap vízfoltos, a rendelet 1. pontja szöveghiányos, de nem értelemszaváró. – Keskeny, korabeli kék márványozott gerincragasztással! Vízjel az utolsó szövegoldalon H.I.

00445

3.48.

1857.09.09.

Ő cs. kir. Apostoli Felsége következő legmagasb kéziratot méltóztatott kibocsátani. Seine k.k. Apostolische Majestät haben nachstehendes Allerhöchstes Handschreiben zu erlassen gerucht. Maies-tatea Sa Imparateasca reg. s-a indurat a emite submatoriu Manuscris preanalt: Kedves rokonom Albrecht Főherczeg úr! Lieber Herr Vetter Erzherzog Albrecht! Amate Domnule vere Archi-Duce Albrechte! = Magyar királyságom legnagyobb részén át legközelebb bevégzett körutam... = Bei Meiner nun beendeten Rundreise durch den grösten Theil Meines Königreiches Ungarn = In decursul acum ancheitei mele caletorie prin cea mai marea parte a regatului Meu Ungaria... / [Ferenc József]; Ferencz József; Francz Joseph; Franciscu Josifu. – Laxenburg, Septem-ber 9-kén, 1857. : Laxenburg, den... ; Lasenburgu...

1 p. = 1 fol.; 35 x 42 cm.

Az uralkodó megelégedését és köszönetét fejezi ki a főhercegnek, mind az ország előljáróinak és lakosságának: Magyarországot sokat fejlődött az eltelt öt esztendő alatt. – Három hasábos, magyar, német, román nyelvű falragasz.

00451

*

Az Országgyűlési Könyvtár Magyar Parlamenti Gyűjteménye erdélyi vonatkozású nyomtatott hadijelentései (Armee-Bulletin 1848–1849)

4.1.

1848. december 14.

Armee Bulletin 6.

Zu Folge der eben angelangten Anzeige des commandierenden General-Feldmarschall-Lieutenants PUCHNER aus Hermannstadt... / BERGEN! Johann! F.M.L.; WELDEN! Franz Ludwig! Feldmarschall-Lieutenant.

!Wien! Aus der Buchdruckerei der Edlen von Ghelen'schen Erben. Festung Arad am. 14. Dezember 1848.

1 fol. – 45 x 30 cm.

Hermannstadt: Nagyszeben, Sibiu.

4.2.

1848. december 28.

Armee Bulletin 7.

Se. Durchlauch der Fürst WINDISCH-GRÄTZ hat den 27. Dezember um halb 2 Uhr Nachmittags von Stadt Raab Besitz genommen... / WELDEN! Franz Ludwig! Feldmarschall-Lieutenant. !Wien! Aus der Buchdruckerei der Edlen von Ghelen'shen Erben.

1 fol. – 4,5 x 30 cm.

Tudósítás Győr és Körömd elfoglalásáról, a honvédseregek visszaszorításáról Nagybánya és UR-BÁN hátrálásáról Kolozsvár térségében. Híradás arról, hogy Feketetónál (Körösfeketető) a „rebellisek parancsnoka BEM volt” (BEM erdélyi hadseregparancsnok nov. 29.-től).

Feketető; Körösfeketető, Negreni (Cluj).

4.3.

1849. január 15.

Armee-Bulletin 15.

In dem ersten Tagen des Jänners war eine Colonne der Rebellen... / F.M.L. WELDEN! Franz Ludwig! Militär- und Civil-Gouverneur. Wien, aus der Buchdruckerei der Edlen von Ghelen'schen Erben.

1 fol. – 46 x 30 cm.

A január első napjaiban zajló események Galiciától Kolozsvárig.

4.4.

1849. február 2.

Armee-Bulletin 20.

Nachdem die unter BEM in Siebenbürgen eingedrungenen Rebellen... / Der Civil- und Militär-Gouverneur: WELDEN! Franz Ludwig!, Feldmarschall-Lieutenant.

Wien, aus der k.k. Hof- und Staats-Druckerei. 1 fol. – 45 x 28 cm.

BEM sikertelen kísérlete Nagyszeben bevételére, valamint a Debrecen és Arad környéki hadihelyzet.

4.5.

1849. február 17.

Armee Bulletin 23.

Gleichzeitig mit den bereits bekannten

Vortheiler... / Der Civil- und Militär-Gouverneur:
WELDEN! Franz-Ludwig! Feldmarschall Lieutenant.
Wien, Aus der Hof- und Staatsdruckerei.
1 fol. – 44,5 x 29 cm.

URBAN eredményesen működik Észak-Erdélyben, Eszék megadta magát.
GÖTZ és SCHLICK sikerei Felsőmagyarországon.

4.6.
1849. február 20.

Armee-Bulletin 24.
Wie bereits im 20. Armee-Bulletin mitgetheilt wurde... / Der Civil- und Militär-Gouverneur WELDEN! Franz Ludwig!, Feldmarschall-Lieutenant.
Wien, aus der k.k. Hof- und Staatsdruckerei.
1 fol. – 44 x 27 cm.

PUCHNER altábornagy Vizaknánál február 5-én megverte BEM seregét. Az elesettek, sebesültek, foglyok, valamint a zsákmányolt hadfelszerelés leírása.

Stolzenburg: Szelindek, Slimnic – Hermannstadt: Nagyszeben, Sibiu – Salzburg: Vizakna, Ocna Sibiului – Reßmarkt: Szerdahely, Miercurea Sibiului – Mühlenbach! Mühlbach!: Szászsebes, Sebeş (Alba) – Petersdorf: Barcaszentpéter, Sânpetru (Braşov) – Carlsburg: Gyulafehérvár, Alba Iulia – Sibot: Alkenyér, Şibot – Püski: Piski, Simeria – Strelia-Fluß: Sztrigy folyó.

4.7.
1849. február 28.

Armee-Bulletin 25.
Seine Durchlaucht der Herr Feldmarschall Fürst WINDISCH-GRÄTZ ist am 24. d.M. von Ofen angebrochen... / Der Civil- und Militär-Gouverneur: WELDEN! Franz Ludwig!, Feldmarschall-Lieutenant.
Wien, aus der Hof- und Staatsdruckerei.
1 fol. – 44,5 x 29 cm.

WINDISCHGRÄTZ elhagyta Budát, főhadiszállását Hatvanba, majd Gyöngyösre tette át, és egyesült SCHLICK hadseregével. URBAN ezredes hadmozdulatai Erdélyben, amelyeknek során visszavonult Besztercére.

Bistritz: Beszterce, Bistriţa – Bayersdorf: Királynémeti, Crainimát.

4.8.
1949. március 14.

Armee Bulletin 28.
Um den Verwüstungen des Feindes Einhalt zu thun... / Militär- und Civil-Gouverneur: Freiherr v. WELDEN! Franz Ludwig!
Wien, Aus der K.k. Hof- und Staatsdruckerei.
1 fol. – 45 x 28 cm.

A megyesi útközet (márc. 2–3), a komáromi blokád (márc. 11.) és a délvédeki hadszíntér eseményei (Temesvár, Eszék, Mohács) URBAN, RUKAVINA, PUCHNER, NUGENT, TODOROVICS hadmozdulatai.

Bistritz: Beszterce, Bistriţa – Stolzenburg: Szelindek, Slimnic – Marktschelken: Nagyselyk, Şeica Mare – Arbegyen: Szászzeberbegy, Agârbiciu (Sibiu) – Frauendorf: Asszonyfalva, Axente Sever – Großprobsdorf: Nagyekemező, Târnava (Sibiu) – Medis: Medgyes, Mediaş – Comorn: Komárom – Acs: Ács – Gönyö: Gönyű – Türkisch-Kanisa: Törökkanizsa – Theresiopel: Szabadka, Subotica – Fünfkirchen: Pécs – Peterwardein: Pétervárad – Esseg: Eszék, Osijek.

4.9.
1849. augusztus 20.

Pester Zeitung.
Extrablatt zur Pester Zeitung: Amtliche Nachrichten vom Kriegsschauplatz. Temesvár, am 16. August 1849.: Durch die kombinierten Bewegungen der mit beispielloser Schnelligkeit siegreich vorgedrungenen österreichischen und russischen Haupt-Armee... Ausgegeben am 20. August 1849. – !Pest! s.n.
1 fol. – 38 x 26 cm.

A világosi fegyverletételről szóló különkiadás.

(A családnevek majuszkulás kiemelését, beleértve a közlésbelieket is, kötetszerkesztési szempontok indokolják. Szerk. megj.)

**Tipăriți mici din 1848–1849
din Transilvania și din Părți
(Țara Ungurească) II.**
(Despre publicare)

Autorul continuă publicarea bibliografiei de tipăriți mici (conform terminologiei românești: documente, tip manifeste, proclamații în cazul nostru) începută în volumul ACTA – 1997/II, p. 113–121. Cele 16 titluri descrise acolo s-au păstrat în Biblioteca Națională Austriacă (Österreichische Nationalbibliothek), respectiv în Arhivele de Honvezi (Honvéd Levéltár) transportate la Viena după războiul de independență și rămase parțial acolo, în Arhivele Militare (Kriegsarchiv). De data aceasta se publică trei cataloage. Primul întregește, cu numerotare 2.n., cel publicat anul trecut cu numerotare n. Al doilea și al treilea (rapoartele militare) – 3.n. și 4.n. – se referă la documente păstrate în Colecția Parlamentară Maghiară a Bibliotecii Parlamentare de la Budapesta. Toate cele trei cataloage sunt ordonate după datarea documentelor. În cazul publicării materialelor de limbă română cu caractere chirilice, transcrierea este una preliminară, intenționăm să le facem o publicare integrală în următorul nostru anuar, ACTA – 1999. De asemenea, trebuie să ne cerem scuze pentru scăparea din anul trecut: introducem partea de față cu lista abrevierilor, inclusiv cele omise atunci. (Nota red.)

**Small Printings Referring to
the Events of 1848–1849 in
Transylvania and Partium II.**
(About the publication)

The author continues the publication of the bibliography referring to the small printings that was started in the volume ACTA – 1997/II, pages 113–121. The 16 titles described there were preserved in the National Austrian Library, respectively in the Honvéd Archives, transported to Vienna after the war for independence, and partly remained there at the Military Archives. This time three catalogues are published. The first one completes the one that was published last year. The second and the third one refers to titles preserved in the Hungarian Parliament Collection of the Library of the Parliament in Budapest. The catalogues are ordered according to the data of the documents. In the case of the publication of the materials in Romanian language, first the transcription from Cyrillic characters has to be done, as we intend to publish them entirely in our next yearbook, ACTA – 1999.

